

Hasskador hos mjölkkor

- vilken betydelse har liggbåsens mattor och madrasser?

Hasskador är vanligt

Hasskador är idag en vanligt förekommande åkomma hos mjölkkor. Skador på hasen kan uppkomma genom trauma eller upprepade nötning och har samband med försämrade djurvälstånd och ökad sjuklighet.

Liggunderlaget har betydelse

Utformningen av liggbåset och dess underlag har stor betydelse för uppkomsten av hasskador. Eftersom kon spenderar mycket av sin tid i liggbåset är det mycket viktigt att tänka på liggbåsens utformning och vilken matta eller madrass man väljer som underlag i båset.

Mattor och madrasser kan vara uppbyggda på tre olika sätt. Mattor består endast av ett lager, medan madrasser kan bestå av två- eller trelager och/eller vara kanalsydd. En sammanställning över de produkter vi funnit på den svenska marknaden hösten 2011 finns på nästa sida.

Bra alternativ till mattor och madrasser är djupströ- och sandbäddar vilka har visats ge mindre risk för hasskador i utländska studier.

Strömedel är också viktigt

Oavsett matta/madrass måste strö alltid användas. Ett strödjup över 5 cm minskar risken för hasskador mest. Val av strömaterial har också betydelse. För svenska förhållanden är torv bästa alternativet följt av långhalm, hackad halm och sågspån. Ett överanvändande av hygienprodukter såsom kalk kan öka risken för hasskador.

En matta eller madrass som minimerar risken för hasskador

- är mjuk
- har inte för grovt ytmaterial
- har god hållbarhet
- är lätt att rengöra
- har god förmåga att hålla kvar strömedlet

Det saknas kunskap om hur infästning bak och skarpa kanter kan påverka risken för hasskador.

Enkla sätt att själv testa mattor och madrasser

Knätest och gnuggtest är tester som man själv enkelt kan utföra för att testa mjukhet och ytmaterialens grovhet.

- Knätest görs genom att man böjer knäna tills de är cirka 20 cm ovanför mattan/madrassen och sedan faller fritt ner med knäna på underlaget.
- Gnuggtest görs genom att ovansidan på handen dras upprepade gånger mot underlaget.

För ytterligare information se:

Andersson, S., Broström, L., Johansson, S., Sundman, J. 2011. *Båspallsunderlag och dess inverkan på hasskador hos mjölkkor*. Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.

Författare

Sara Andersson, Linn Broström, Sara Johansson, Jennifer Sundman

Kontakt

Karin Persson Waller, SVA 018-67 46 72

Gunnar Pettersson, SLU 018-67 16 47

Anders Herlin, SLU, 040-41 52 19

Mattor (hösten 2011)

Produktnamn	Tjocklek (mm)	Ytmönster	Undersida					Råmaterial	Garanti år ^a	Cirkapris/liggbås (kr) ^b	Testad för hasskador
		Trianglar Spårad Hammarlag	Dubb	Kvadrater	Sexkanter	Fjädrande vingar	Omönstrad	Naturgummi Gummi-blandning Etylen-vinylacetat			
DeLaval											
- CM 20/25	20/25	X					X	X ^c	2	1100/1400	? ^d
- RM21S	21	X	X					X ^e	3	1100	?
- RM30F	30	X	X ^f					X ^g	3	1300	?
Huber											
- N25/N33	25/33	X	X					X	10	1200/1450	?
Kraiburg											
- KIM longline	30	X ^h	X					X	10	950	?
- KKM longline	30	X		X				X	10	1300	DLG ⁱ
- Wingflex	60	X			X			X	10	1500	?

^a Garantien behöver inte gälla hela mattans värde alla år ^b Pris räknat på 1,2 m breda och ca 1,80 m långa mattor exklusive moms och frakt. ^c Mattan töjs med tiden och beskärning krävs med jämna mellanrum. ^d Information saknas. ^e 23 % rågummi. ^f Dubbarna i upphöjt triangelmönster, skumgummi under främre delen. ^g 30 % rågummi. ^h Avfasad bakkant. ⁱ Deutsche Landwirtschafts Gesellschaft, <http://www.dlg.org/>

Madrasser (hösten 2011)

Produktnamn	Tjocklek (mm)	Toppskikt	Fyllnads-material			Infästning bak	Garanti år ^a	Cirkapris/liggbås (kr) ^b	Testad för hasskador
		Genomsläpplig väv Ogenomsläpplig väv Gummi	Gummi granulat	Skumgummi	Gummi	Bultrar Toppduk rundad runt fyllning Ingen			
Agrolex									
- Combi madrass	40/50	X	X			X	5	1100	? ^c
Cow House									
- Pasture mat	80	X ^d	X	X		X	?	1400	FarmTest ^e
Dan Egtved A/S									
- Comfy Cushion	50/100	X	X			X	5	1200	?
DeLaval									
- M45S	45	X ^f	X			X	3	1200	?
- M40R	40	X ^g	X			X	3	1200	DLG ^h
Huber									
- Softbed ⁱ HT8	38	X	X			X	10	1300	?
Kraiburg									
- KEW Plus	60	X	X	X ^j		X ^k	5/10 ^l	2000	Studie ^m
Royal De Boer									
- Latexmadrass med Dunlosheet	38	X	X			X	?	?	?
Ydre grinden									
- Ydre Comfort	130	X	X			X	5	1200	?

^a Garantien behöver inte gälla hela madrassens värde alla år ^b Pris räknat på 1,2 m breda och ca 1,80 m långa madrasser exklusive moms och frakt. ^c Information saknas. ^d Slät toppduk som endast släpper igenom gas, inte vätska. Det finns även ett alternativt toppskikt av gummi till madrassen. ^e Testet är utfört på en madrass utan mellanlager, alltså bara kanaler och toppduk (<http://www.landbrugsinfo.dk/>). ^f Syntetiskt överdrag med triangelmönster. ^g Inget skumlager längst bak, bara toppskikt (tjockt toppskikt, 8mm). ^h Deutsche Landwirtschafts Gesellschaft, DLG, <http://www.dlg.org/> ⁱ Finns med tjockare latexmadrass (40 mm) eller tjockare toppskikt (10 mm). ^j Tre lager: understa lagret är gummi med stora utbuktningar, ovanpå denna finns även ett skumgummilager under toppskiktet. ^k Avfasad i bakkant. ^l Garanti för gummi 10 år, skumgummi 5 år. ^m Studie utförd av Schulze Westerath et al., 2007.